

Preek Deuteronomium 18

- Schildwolde, 7 juni 2015
- Kees van Dusseldorp
- Themadienst, voorbereid met jongeren
- 'Be different. Geen geesten of magie, maar de Heilige Geest!'

Liturgie:

Votum en vredegroet

Zingen: Ps.26: 2,3

Gebed

Lezen: Deut.18:9-18

Zingen: Gz.143: 1,3 & 4

Lezen: Ef.6:10-20

Zingen: Gz.161: 1 & 3

Preek: 'Be different! Geen geesten of magie, maar de Heilige Geest!'

Ld.477: 1&2

Geloofsbelijdenis (berijmd)

Gebed

Collecte (met lied)

Opw.334

Zegen

Bij deze preek is een presentatie beschikbaar.

Gemeente van Christus,

#1

Als jongeren met een vraag komen, ben ik blij. Dat betekent dat ze iets willen weten. Of iets willen ervaren. Of iets willen doen. Het levert altijd iets op. Ontmoeting, gesprek, actie. Gezelligheid, maar ook groei. Groei in kennis, in bewustwording, in geloof. Aan beide kanten.

Toen ze vroegen of ze een keer samen met mij een kerkdienst mochten invullen, was ik ook blij. En ik vind het leuk om te zien hoe jullie dat opgepakt hebben. Een kerkdienst met accenten die jullie belangrijk vinden, maar tegelijk een kerkdienst waarin de hele gemeente meegaat in de eredienst voor God. Want dat vinden jullie belangrijk.

Maar toen jullie aangaven waar het vanmiddag over moest gaan, toen was ik minder blij. Over magie en over wat de duivel doet. Ik heb het liever over God en over wat Jezus doet. Daar waren we het al snel over eens. Maar het onderwerp bleef wel staan. Wat moet je als christen nu denken van boze geesten? Bestaat de duivel echt? Waarom mag je niet meedoen aan spelletjes waarbij geesten worden opgeroepen? Dat het niet mag, dat is jullie goed duidelijk gemaakt. Door ouders en leerkrachten, catecheten en jeugdleiders. Dat heeft sommigen angstig gemaakt, anderen juist nieuwsgierig. Maar hoe zit het nu? Wat zegt de Bijbel erover? Hoe kijkt God ertegenaan?

Ik was er in eerste instantie ook niet zo blij mee, omdat magie en boze geesten thema's zijn, die niet voor iedereen spelen. Sommigen worden er angstig van. Bij anderen ontstaat een ongezonde nieuwsgierigheid. Dat wil ik niet voeden door er veel aandacht aan te geven. Bij andere mensen speelt het helemaal niet. Toen ik een paar twintigers vertelde waar het over ging vanmiddag, vonden ze het wel leuk dat er een soort jeugddienst kwam, maar vonden ze het onderwerp niet direct heel interessant. Daar hadden ze het al zo vaak over gehad, daar waren ze wel klaar mee.

Toch heb ik in de afgelopen week er anders naar leren kijken. En ik denk dat het vanmiddag over iets gaat, wat ieder aangaat. Het gaat over je leven in de handen van de Heer leggen, over de bescherming die God geeft, over het verschil tussen christenen en niet-christenen, over christelijke nuchterheid en geestelijke gevoeligheid.

#2

Als thema voor de dienst hebben we daarom gekozen voor: Be different! Geen geesten of magie, maar de Heilige Geest! Be different, dat betekent 'wees anders'. Wees anders! Mensen met bovennatuurlijke gaven worden vaak 'anders' genoemd. Zij kunnen iets, wat de meeste mensen niet kunnen. Ze hebben een sterk ontwikkelde intuïtie of spiruele gevoeligheid. En er zijn allerlei programma's en testen om dat zogenaamde zesde zintuig te ontdekken en te ontwikkelen.

Be different! Ik wil dat 'anders' zijn graag betrekken op jou als christen. Omdat je kind van God bent, ben je anders dan anderen. In jou woont de Heilige Geest. En wat dat betekent, daar ben je wel even mee bezig om dat te ontdekken. Be different! Ik hoop in de loop van de preek duidelijk te maken wat je met dit thema kunt.

#3

Wat we in ons voorbereidingsgesprek twee weken geleden niet wisten, was dat er vorige week een kleine hype zou uitbreken rond de 'Charlie Charlie Challenge'. Op internet en in de krant, zelfs in het journaal en in actualiteitenprogramma's kwam het naar voren. Op middelbare scholen doen scholieren spelletjes met twee potloden die bewegen. Die potloden geven antwoorden op vragen die gesteld worden. Het zou de geest van een Mexicaans jongetje zijn die daarachter zit. Het heeft op YouTube allerlei hysterische filmpjes opgeleverd en op christelijke websites verontruste en waarschuwende geluiden.

Eerst dacht ik: wat een suf spelletje. Leg twee potloden op elkaar en ga er met z'n allen lekker dicht omheen zitten. Grote kans dat die potloden een beetje gaan bewegen. Het gaat nergens over. Een collega schreef: Als het nou twee bakstenen waren die in beweging komen zonder dat iemand eraan zit, dan heb je wat bijzonders. Daar heeft hij gelijk in. Lekker nuchter. Zit de duivel daar niet achter dan? Nou, voorlopig niet, wat mij betreft. Daar is nog wel iets meer over te zeggen. Daarom kom ik er straks op terug. Maar voorlopig is het een suf spelletje. Waar mensen iets apart van maken.

Want zo'n spelletje krijgt een speciale klank, omdat er wordt gezegd dat er een geest wordt opgeroepen die de potloden laat bewegen. Je hoort al wel aan mijn woorden dat ik er niet zoveel geloof aan hecht: 'er wordt gezegd dat de geest van Charlie iets doorgeeft'. Mensen zeggen zoveel. Ik kan ook een dobbelsteen gooien en dan zeggen: bij een oneven aantal zegt een geest 'nee' en een even aantal betekent 'ja'. Zoals ik ook kan zeggen: ik zet mijn voet op de tegels. Als ik op een streep sta, wordt mij duidelijk gemaakt dat het antwoord 'nee' is en als ik niet op een streep sta is het antwoord 'ja'. Begrijp je wat ik bedoel: bijgeloof, noemen we dat. Mensen proberen uit gewone of bijzondere gebeurtenissen de toekomst af te lezen, of een boodschap uit het bovennatuurlijke te krijgen. En dat prikkelt onze nieuwsgierigheid.

#4

Nu is dat spelletje met potloden een kleine hype, die de afgelopen week belangstelling kreeg. Maar er zijn natuurlijk ook 'spelletjes' die al langer bestaan. En die door mensen worden gepresenteerd als bijzondere manieren om iets van de toekomst te weten te komen. Kijken in een glazen bol bijvoorbeeld. En daarin misschien vormen en kleuren zien, er een bepaalde interpretatie aan geven en dat beschouwen als een bovennatuurlijke aanwijzing. Of het leggen van tarot-kaarten, waarbij de afbeeldingen en volgorde van de kaarten iets zegt over wat er met je gaat gebeuren. Of het trekken van een horoscoop, waarbij op basis van je sterrenbeeld iets wordt gezegd over je karakter en hoe je je in de komende dagen moet gedragen om ongelukken te voorkomen. Of het kijken van koffiedik, een manier om uit de koffieresten in een koffiekopje de toekomst te voorspellen. Ik noem het 'spelletjes', hoewel veel mensen die het doen er echt van overtuigd zijn dat ze echt iets over de toekomst kunnen zeggen.

Dit zijn hedendaagse vormen, die parallel lopen aan de bijzondere mensen die Mozes noemt in Deut.8: waarzeggers, wolkenkijkers, wichelaars, tovenaars, bezweerders, geestenfluisteraars. Mozes zegt tegen het volk Israel: jullie komen straks in een land, waarin dit soort mensen rondloopt en hun praktijken uitoefent. Ze zullen jullie proberen erin mee te krijgen. En wellicht vind je het ook heel interessant en ben je nieuwsgierig. Maar de Heer vindt het walgelijke praktijken. Het mag onder jullie niet voorkomen.

Die opmerking staat vaker in Deuteronomium. In Kanaän gebeuren veel dingen die God afschuwelijk vindt. Kanaänieten zijn mensen die hun kinderen offeren, mensen die vreemdelingen kaalplukken, die weduwen en bejaarden aan hun lot overlaten, die gehandicapten verwijderen. Het zijn mensen die met jan en alleman naar bed gaan, frauderen bij het leven en daar ook nog trots op zijn. Ze storen zich aan God nog gebod.

Dat is het beeld van de Kanaänieten. En het is niet vreemd dat God tegen zijn eigen volk zegt: 'houd je er verre van'. Hij vindt het walgelijke praktijken. Wij trouwens ook. Ik moet wel zeggen, dat onze samenleving er steeds Kanaänitisch uit gaat zien. Inclusief al die mensen die denken dat ze de toekomst kunnen voorspellen en hun eigen leven kunnen beïnvloeden. Mensen die daar anderen bang mee maken en zichzelf rijk. Symptomen van een lelijke samenleving.

#5

Ik heb het een paar keer een 'spelletje' genoemd. Maar het zal duidelijk zijn dat mensen die er hun beroep van maken, het geen spelletje vinden. Net als mensen die er geld voor betalen om hun toekomst te laten voorspellen. Of mensen die hun gedrag en hun keuzes laten hangen van wat waarzeggers of astrologen aangeven. Voor hen is het absoluut geen spelletje, maar bittere ernst. Zij geloven dat ze gebeurtenissen of mensen in hun leven kunnen beïnvloeden door verborgen krachten. Dat is een heldere definitie van magie. En zwarte magie is daarin dan een variant: het beïnvloeden van gebeurtenissen of mensen in je leven door kwade machten en boze geesten.

Kan dat dan? De toekomst beïnvloeden, mensen manipuleren, ongelukken voorkomen? Het valt mij op, dat in de Bijbel vooral de aandacht valt op hoe je ermee omgaat. Het gaat over wat mensen doen en wat zij ermee bedoelen. En ja, als jij geloof hecht aan een horoscoop, dan geef je het macht in je leven. Als jij denkt dat geesten kunnen vertellen wat er gaat gebeuren, dan ben jij degene die ze invloed geeft op je keuzes. Als jij naar een waarzegger gaat, maak je daarmee duidelijk dat jij je onzeker voelt over de toekomst. En zo wordt een suf spelletje tot een afgod. Een belangrijk ding in jouw leven. Omdat jij het belangrijk maakt.

En daarvan zegt God: 'Dat wil ik niet hebben. Ik wil niet dat een mens macht over een ander neemt en op basis van angst de ander in bedwang houdt. Ik wil niet dat jij de leiding van je leven bij een ander neerlegt en zo een stukje van je eigen verantwoordelijkheid weggeeft aan onbetrouwbare lui. Ik wil niet dat jij probeert je eigenlijk geluk te organiseren met wazige middelen en oncontroleerbare uitspraken. Ik wil niet dat jij onzeker en angstig zoekt in deze wereld naar je plek en je toekomst. Dat is niet nodig. En het levert je geen zekerheid en rust. Vertrouw Mij! Houd je vast aan wat Ik je heb gezegd. Dan krijg je vrede en gaat de toekomst open.'

#6

Daarmee komt het dichterbij. Het inzetten van magie komt voort uit onze diep-menselijke neiging om alles onder controle te krijgen. Om zelf de touwtjes in handen te houden van ons leven en van onze omgeving. Om je eigen toekomst te bepalen en je weg erheen uit te stippelen. Om zonodig anderen te beïnvloeden en voor jouw karretje te spannen.

Laten we eerlijk zijn: het zijn niet alleen de mensen die magische rituelen uitvoeren die zo in elkaar zitten. Of mensen die aan magische handelingen kracht toekennen. Het zelf onder controle willen brengen en houden van je leven en je omgeving, dat zit in ieder mens. Wij zijn doe-het-zelvers in ons leven. Liefst ook over anderen. En over wat er met ons gebeuren kan. Je wilt zekerheid. Je wilt weten wat er gaat gebeuren en dat het liefst zelf aansturen. En je vindt het lastig om God te vertrouwen en het alleen met zijn woorden te doen.

Natuurlijk is het zo, dat je als mens ook verantwoordelijkheid draagt voor je leven. Je maakt plannen voor de toekomst. Je regelt je verzekeringen en neemt je voorzorgsmaatregelen. Je probeert anderen voor jouw ideeën te winnen. Maar dat gebeurt in respect voor de vrijheid en verantwoordelijkheid die een ander heeft. En het gebeurt in het besef van afhankelijkheid en kwetsbaarheid van het leven. En in de erkenning dat de toekomst in Gods handen ligt. En daarom ga je niet vanuit angst, vanuit hebzucht of machtswellust aan het werk. Je leeft niet voor jezelf. Je leeft met God. Vanuit het fundamentele besef dat je leven bij Hem geborgen is. Dat niets je kan scheiden van zijn liefde.

#7

Daar ligt de kern van de oproep die we in de Bijbel lezen. Zoek het niet in bijgelovigheid, stippel je levensweg niet uit op basis van bovennatuurlijke aanwijzingen, maar luister naar de liefdevolle stem van God. Dat is de kernzin uit Deut. 18: 'U moet volledig op de HEER uw God gericht zijn.' God weet wat er gaat gebeuren. En God vertelt ons wat wij daarvan moeten weten. Zijn beloften geven genoeg houvast.

'God zal u profeten geven', zegt Mozes tegen het volk. Mensen uit jullie midden. Dat is precies het tegenovergestelde van al die waarzeggers en tovenaars. Die proberen vanuit de wereld erachter te komen wat er gaat gebeuren. Maar God neemt zelf initiatief om bekend te maken wat zijn wil is. Zijn woorden komen van boven via profeten naar de mensen toe. En niet van beneden door middel van speciale mensen die contact maken met het bovennatuurlijke.

Die belofte dat er profeten komen, heeft God vervuld in de geschiedenis van Israel. Ze hebben verteld wat de mensen moeten weten en hoe ze zich moeten gedragen. De belofte heeft God uiteindelijk vervuld in de komst van de grote profeet, Jezus Christus. Alles wat wij moeten weten over onze wereld, over ons mens-zijn en over de toekomst, weten we van Hem. Hij gaf Gods liefde door. Luister naar de mensen die vertellen van Hem.

Wil je weten wat er gaat gebeuren? Wil je zekerheid over je toekomst? Ga dan niet naar waarzeggers, roep geen geesten op. Daarmee loop je aan God voorbij. Sla je zijn woorden in de wind. Alsof je aan God niet genoeg hebt. En zo wordt een suf spelletje tot een ernstige zonde: je loopt aan God voorbij. Terwijl Hij zo dichtbij is. Zulke krachtige beloften heeft gegeven. En zijn liefde je vertrouwen waard is.

#8

Ja maar, dominee, hoe zit het dan met de duivel? Waarom hebt u het daar niet over? Die boze geesten en zo, dat is toch duivelswerk? Speel je dan niet met kwade machten en met occulte krachten? De duivel kan toch in je komen, zodat je bezeten wordt?

De Bijbel spreekt duidelijk over de werkelijkheid van duivels en geesten. Er is meer tussen hemel en aarde dan je met je gewone zintuigen kunt waarnemen. Voor zover ik weet hebben alleen Adam in het paradijs en Jezus in de woestijn de duivel persoonlijk ontmoet. Toch is het duidelijk dat er boze geesten zijn. Zoals in Efe.6, waar Paulus spreekt van kwade geesten, duistere machthebbers en listen van de duivel. Dat is een realiteit, waarvan Paulus aangeeft dat die het gevecht met ons zoeken.

Maar dat gevecht zit niet alleen in magische of occulte zaken. Volgens mij denkt Paulus daar zelfs niet aan. Omdat hij in dit deel van de brief het heeft over verleidingen tot zonde. De kracht van hebzucht, seksuele begeerten, dronkenschap, ruzies en misbruik van macht. Paulus laat zien dat dit geen onschuldige zaken zijn, waar je wel eens een keer een foutje kunt verloorloven. Hij waarschuwt ervoor: bij die zonden van het dagelijks leven is de duivel betrokken om je erin te verstrikken. En je zo bij Christus vandaag te trekken. En de duivel is niet iemand waar je spelletjes mee moet spelen. Want hij laat je niet graag los, als hij eenmaal grip op je heeft.

Een van de invalspoorten die de duivel kan gebruiken is zeker ook de nieuwsgierigheid die mensen eigen is om alles zelf te onderzoeken en te ontdekken. Om geen genoeg te nemen met Gods Woord en je niet toe te vertrouwen aan Jezus Christus.

Daarom zijn magische spelletjes ook gevaarlijk: de duivel misbruikt jouw nieuwsgierigheid om je te vertrikken, om macht over je te krijgen, om je afhankelijk te maken van iets of iemand anders dan Jezus, om jouw keuzes te beïnvloeden. En om je uiteindelijk in angst, ellende en wrok dood te laten gaan. Niet die spelletjes vormen daarin zijn eerste ingangspoort, maar jouw nieuwsgierigheid. En jouw menselijke aard om het zelf te doen, om de toekomst in te kijken, om je eigen leven en je omgeving te controleren, los van God.

#9

Welke bescherming biedt God? De wapenrusting van Heilige Geest. Niet bedoeld om de duivel aan te vallen en te overwinnen. Dat heeft Jezus gedaan. Maar wel bedoeld om stand te houden, 'nee' tegen verleidingen te zeggen, ook tegen je eigen nieuwsgierigheid, je begeerten, je hebzucht.

Dat is de weg die Paulus wijst: Doe de geestelijke wapenrusting aan om stand te houden. Het voert nu te ver om de details van die wapenrusting uit te werken. Maar het komt erop neer, dat je je leven en je toekomst verbindt aan Jezus Christus. Dat je je door hem gered weet en een kind van God. Je bent van God. Dat biedt bescherming, daarmee roept de Heer je steeds weer terug van zondige wegen. Elke keer opnieuw, wat je ook gedaan hebt. Je Heer Jezus Christus is sterker dan de duivel en krachtiger dan de zonde. Hij bevrijdt, Hij geneest, Hij vergeeft en Hij verlost. Dat is voldoende.

Laat je niet in met geesten of magie. Probeer niet de toekomst naar je hand te zetten. Of op magische wijze invloed uit te oefenen op een ander. Het zal je angst en wanhoop opleveren. Maar laat je vullen met de Heilige Geest. Dat brengt rust en vertrouwen. Moed om te gaan en hoop op de toekomst. Gods Geest brengt je bij het kruis van Jezus Christus. En zet je door zijn kruis op de weg naar het leven. Vertrouw voor je leven op wat Jezus Christus heeft gedaan en heeft gezegd!

#10

Be different. Geen geesten of magie, maar de Heilige Geest!

Wees anders, want jij bent anders.

Je hebt Jezus Christus leren kennen.

Hij vertelt ons wat er gaat gebeuren.

Door Hem leer je God kennen. In zijn liefde.

Hij opent je toekomst.

Bij hem is je leven beveiligd. Tot in eeuwigheid.

Je bent van Jezus Christus.

Dan heb je geen magie nodig. Of occulte spelletjes. Houd er afstand van. Want ze vormen een risico. Voor jezelf. En een zonde. Tegenover God. Ook al begint het als een spelletje.

Teveel mensen zijn erdoor van het padje geraakt.

Be different: vecht tegen de verleidingen, ook in jezelf. Zoals ongezonde nieuwsgierigheid. Of de drive om de wereld naar je hand te zetten. Maar ook andere begeerten en drijvers.

Be different: durf 'nee' te zeggen. Ook waar anderen op je inpraten. Of de meerderheid iets anders zegt dan Jezus Christus, onze hoogste profeet.

Laat je vullen met Gods Geest. Trek zijn wapenrusting aan om stand te houden. Daar kan geen duivel of boze geest tegenop. Want Jezus biedt bescherming. Je bent anders. Je bent van Christus.

Amen